

İxtiyar İsmayılov

RIYAZIYYAT VƏ INTELLEKT

Variant – C

Riyazi, məntiqi, psixoloji testlər toplusu

İntellektin əsas meyar və əlamətləri

Müdrük kəlamlar

Məktəb şagirdləri üçün inkişafetdirici vəsait

Birinci pillə

BAKI – 2006

Rəyçilər:

Arif Əhmədov - Bakı PKİ institutunun riyaziyyat tədris-metodika kabinetinin müdiri

Rövşanə Qəmbərova - Bakı PKİ institutunun riyaziyyat tədris-metodika kabinetinin metodisti

Motivativ (əqli gimnastika , maraq doğurma) vasait olan bu kitabın nəşrində əsas məqsəd riyaziyyata maraq yaratmaqla yanaşı şagirdlərin həyatı, məntiqi, psixoloji dünyagörüşlərini formalaşdırmaq, səbrlə oturub işləmə qabiliyyətini inkişaf etdirməkdir.

Vəsait üç variantda təqdim edilir. A variantı öyrədici xarakter daşıyır, yəni şagirdlər bu variantı müəllim və ya dostlarının köməyiylə həll edə bilirlər. Digər variantları isə şagirdlər öz bilikləri ilə həll etməyə səy göstərməlidirlər. Şəxsiyyət yönümlü təlimdə ”müəllim-şagird”, ”şagird-şagird” münasibətlərini tənzipləmək məqsədilə vəsaitin son səhifələrində intellekt meyar və əlamətləri, müdrik kəlamlar və atalar sözlərindən seçmələr təqdim edilmişdir.

Dördüncü sinif proqramını mənimsəmiş hər bir şagird bu testlər üzərində işləyə bilər.

Test imtahanlarına hazırlaşanlar da bu testlərdən faydalana bilirlər.

İsmayilov İ. Riyaziyyat və intellekt - Bakı: Müntərcim, 2006 - 32 s.

Müəlliflə əlaqə: mob. + 99450 647 19 49
e-mail: ixtiyar_mathm@hotmail.com

$i \frac{4306010000}{026} 28 - 06$

© *İsmayilov, 2006.*

RIYAZIYYAT

1) İki qardaş pul qoyub 1 top aldılar və onların pulları qalmadı. Top almaq üçün böyük qar daşın 10 qəpiyi, kiçik qardaşın 50 qəpiyi çatdırdı. Kiçik qardaşın neçə qəpiyi var idi?

- A) 20 qəp. B) 25 qəp. C) 10 qəp.
D) 30 qəp. E) 50 qəp.

2) x və y-in cəmini tapın

$$\begin{array}{r} 63x05 \\ - y4321 \\ \hline 18284 \end{array}$$

A) 15 B) 11 C) 10 D) 14 E) 12

3) Ədədi 4-ə böləndə aşağıdakılardan hansı qalıq ola bilər?

- A) 4 B) 6 C) 3 D) 7 E) 5

4) 12 metr məsafədə 4 metr aralıqla neçə ağac əkmək olar?

- A) 4 B) 8 C) 3 D) 5 E) 6

5) Doğru bərabərlik üçün x-in qiymətini tapın: $(x : 12) \cdot 3 = 9 \cdot 4$

- A) 24 B) 12 C) 36 D) 144 E) 72

6) Tərəfi 8 m olan kvadratın perimetri tərəfi 4 m olan kvadratın perimetrindən neçə dəfə böyükdür?

- A) 32 B) 16 C) 2 D) 8 E) 4

7) "Məchul ədədi 8 vahid artırıb, 6 dəfə azaltdılar" ifadəsi hansıdır?

- A) $(x \cdot 8) : 5$ B) $(x + 8) : 6$ C) $(x + 8) \cdot 6$
D) $(x \cdot 3) - 5$ E) $(x : 8) - 6$

8) Velosipedçi şəhər ilə qəsəbə arasındakı məsafəni 10 km/saat sürətlə 4 saata getdi. Geri qayıdarkən həmin məsafəni 5 saata getdi. Velosipedçi geri qayıdarkən hansı sürətlə gedirdi?

- A) 12 km/saat B) 14 km/saat C) 10 km/saat
D) 16 km/saat E) 8 km/saat

9) «a ədədi b-dən 2 dəfə böyük, c-dən 3 dəfə kiçikdir» mülahizəsinə aşağıdakılardan hansı uyğun gəlir?

- A) $a = b + 2 = 3c$ B) $a = 2b = c : 3$ C) $a = b + 2 = c : 3$
D) $a = b - 2 = c - 3$ E) $a = b + 2 = c - 3$

10) Aşağıdakı bərabərliklərdən neçəsi doğru deyil?

1) $a + b + a - b = 2a + 2b$

2) $a + 3b + 2a = 3a + 3b$

3) $2a + b + 2b - a + 1 = 3b + 2a + 1$

4) $3a + b - 2a + 2 = a + 2b$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

5) $4a - 2a + b - 1 = 2a + b - 1$

11) Bir bölmə əməlinə bölünən 4017, qismət 91 isə qalığı tapın.

A) 23 B) 33 C) 43 D) 13 E) 40

12) $7 \cdot (x - 5) - 19 = 37$ tənliyini həll edin.

A) 13 B) 23 C) 17 D) 10 E) 19

13) İki top parçadan eyni cür 31 pərdə tikdilər. Birinci topda 63 m, ikinci topda birincidən 33 m az parça olduğuna görə, ikinci topdan neçə pərdə tikdilər?

A) 21 B) 3 C) 11 D) 10 E) 31

14) $\overline{abab} : \overline{ab} = ?$

A) 2 B) 11 C) 101 D) 1001 E) 110

15) 6 m ipək və 3 m yun parça üçün 270 manat verilmişdir. İpək parçanın metri 35 manat olarsa, yun parçanın metri neçə manatdır?

A) 10 B) 15 C) 20 D) 25 E) 30

16) Aygün anadan olanda anasının 22 yaşı var idi. İndi Aygün ilə anasının yaşlarının cəmi 42 olarsa, Aygünün neçə yaşı var?

A) 24 B) 20 C) 15 D) 19 E) 10

17) "İki milyon iki min iki" ədədinin yazılışı hansıdır?

A) 2 020 202 B) 2 020 002 C) 2 002 022

D) 2 002 002 E) 2 202 002

18) Aralarındakı məsafə 420 km olan iki şəhərdən eyni zamanda qarşı-qarşıya minik və yük maşını yola düşdü. Minik maşınının sürəti 85 km/saat, yük maşınının sürəti 55 km/saat saatdır. Bu maşınlar neçə saatdan sonra görüşürlər?

A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 6

19) Aqşın atasından 6 dəfə kiçik, bacısından isə 2 dəfə böyükdür. Üçünün yaşlarının cəmi 60 olarsa, bacının neçə yaşı var?

A) 4 B) 8 C) 2 D) 6 E) 10

20) ANA, ATA, YAY, MAY, ŞAM kəlmələrindən hərəsi aşağıdakı ədədlərdən birini göstərdiyinə görə YAY kəlməsi hansıdır?

A) 232 B) 828 C) 252 D) 428 E) 624

21) Ədədin yüzlik mərtəbəsindəki rəqəmi 3 vahid azaldıb, onluq mərtəbəsindəki rəqəmi 8 vahid artırırsa, ədəd necə dəyişər?

A) 292 azalar B) 220 azalar C) 292 artar
D) 220 artar E) 830 artar

22) Perimetri 1600 m olan kvadrat şəkilli tarlanın sahəsi neçə ardır?

A) 160 000 ar B) 40 000 ar C) 16 000 ar
D) 1600 ar E) 160 ar

23) 60 908 ədədində neçə minlik var?

A) 6090 B) 609 C) 60 D) 0 E) 6

24) Eni 6 m, uzunluğu 7 m olan on sinif otağının döşəməsinə 5 sm enində, 40 sm uzunluğunda parket döşəndi. Cəmi neçə ədəd parket işləndi?

A) 21000 B) 2100 C) 42000 D) 4200 E) 210

25) Qab yağ ilə tam doldurulduqda 26 kq, üçdə bir hissəsi doldurulduqda 12 kq-dır. Bu qab neçə kiloqram yağ tutur?

A) 22 kq B) 21 kq C) 20 kq D) 19 kq E) 18 kq

26) Bərabərliklərdən neçəsi doğru deyil?

$17 \cdot 1 = 17 + 0$
 $24 \cdot 0 = 24 \cdot 1$
 $93 \cdot 0 = 0 \cdot 76$
 $65 : 1 = 65 : 0$
 $100 \text{ kv.dm} = 1 \text{ kv.m}$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

27) Satıcı almaların üçdə iki hissəsinin hər kq-dan 150 manat, qalan üçdə bir hissəsinin hər kq dan 200 manat qazandı. Satıcı 35 min manat qazanmışsa, neçə kiloqram alma satmışdır?

A) 110 B) 220 C) 105 D) 280 E) 210

28) Ata oğluna 50 manat versə, onların pulları bərabər olar. Atanın pulu oğlunun pulundan nə qədər çoxdur?

A) 75 man B) 25 man C) 175 man
D) 100 man E) 50 man

29) $k + \rho + m + n$ cəmini tapın.

$$\begin{array}{r} 1k34 \\ + p0m9 \\ \hline 435n \end{array}$$

$$8071 \quad \text{A) } 24 \quad \text{B) } 22 \quad \text{C) } 21 \quad \text{D) } 23 \quad \text{E) } 25$$

30) Bir-birindən 50 km məsafədə olan iki şəhərdən eyni zamanda bir-birinə əks istiqamətdə iki maşın yola düşdü. Bunlardan biri 50 km/saat, o biri 60 km/saat sürətlə gedirdi. Hərəkətə başladıqdan 3 saat sonra bu maşınlar arasındakı məsafəni tapın.

$$\begin{array}{lll} \text{A) } 110 \text{ km} & \text{B) } 220 \text{ km} & \text{C) } 380 \text{ km} \\ \text{D) } 270 \text{ km} & \text{E) } 330 \text{ km} & \end{array}$$

31) 15 turistin 7-si ərəb, 8-i türk dilində danışa bilir. Onlardan 5 nəfər həm ərəb, həm də türk dilində danışır. Qalanları isə yalnız ingilis dilində danışır. Neçə nəfər ingiliscə danışır?

$$\text{A) } 5 \quad \text{B) } 4 \quad \text{C) } 3 \quad \text{D) } 2 \quad \text{E) } 1$$

32) Rəqəmlər təkrarlanmamaq şərti ilə 3; 0; 1; 6 rəqəmlərindən istifadə edərək ən böyük və ən kiçik dörd rəqəmli ədədlərin cəmini tapın.

$$\text{A) } 6346 \quad \text{B) } 6356 \quad \text{C) } 7046 \quad \text{D) } 5274 \quad \text{E) } 7346$$

33) İki qardaşın yaşlarının fərqi indi 3-dürsə, 6 il sonra yaşlarının fərqi neçə olar?

$$\text{A) } 7 \quad \text{B) } 6 \quad \text{C) } 5 \quad \text{D) } 4 \quad \text{E) } 3$$

34) Müəyyən qaydaya görə düzülmiş ədədlərdən x-in yerində hansı ədəd olmalıdır?

$$1, 5, 2, 6, 3, 7, 4, x$$

$$\text{A) } 5 \quad \text{B) } 8 \quad \text{C) } 7 \quad \text{D) } 9 \quad \text{E) } 6$$

35) Tural 15 qələm alarsa, 8 qəpik pulu artıq qalar. 16 qələm alarsa, 7 qəpiyi çatmaz. Qələmin qiyməti neçə qəpikdir?

$$\begin{array}{lll} \text{A) } 17 \text{ qəp.} & \text{B) } 10 \text{ qəp.} & \text{C) } 12 \text{ qəp.} \\ \text{D) } 15 \text{ qəp.} & \text{E) } 20 \text{ qəp.} & \end{array}$$

36) Alma qurudulduqda kütləsinin dördü üçünü itirir. 296 kq almadan nə qədər alma qurusu almaq olar?

$$\text{A) } 70 \text{ kq} \quad \text{B) } 72 \text{ kq} \quad \text{C) } 74 \text{ kq} \quad \text{D) } 76 \text{ kq} \quad \text{E) } 78 \text{ kq}$$

$$37) \quad 340 - 80 : 4 - 120 \cdot 1 + 560 : 80 \cdot 0 = ?$$

$$\text{A) } 200 \quad \text{B) } 207 \quad \text{C) } 0 \quad \text{D) } 180 \quad \text{E) } 95$$

38) Tutumu 9000 litr olan çən dəqiqədə 40 l su dolduran və dəqiqədə 15 l su boşaldan iki boru ilə birləşdirilmişdir. İki boru eyni vaxtda işlədikdə çən neçə saata dolar?

$$\text{A) } 10 \text{ saat} \quad \text{B) } 9 \text{ saat} \quad \text{C) } 6 \text{ saat} \quad \text{D) } 7 \text{ saat} \quad \text{E) } 8 \text{ saat}$$

39) $170 \cdot (70 : 5 + 86 - 98) - 17 \cdot 10 = ?$ İfadənin qiymətini tapın.

- A) 170 B) 0 C) 340 D) 1 E) 17

40) İki fəhlə birlikdə 150 detalı 6 günə hazırlayır. Birinci fəhlə təklikdə bu işi 10 günə görərsə, ikinci fəhlə təklikdə bu işi neçə günə görər?

- A) 10 B) 12 C) 15 D) 18 E) 20

41) Düzbucaqlının eni 3 sm-dir. Düzbucaqlının uzunluğunu 1 dm artırıdıqdan sonra sahəsi 45 sm^2 oldu. Əvvəl verilən düzbucaqlının sahəsini tapın.

- A) 15 B) 75 C) 42 D) 25 E) 65

42) Məftil parçasından tərəfinin uzunluğu 18 sm olan kvadrat düzəldilər. Sonra həmin uzunluqda məftil parçasından tərəfləri bərabər olan üçbucaq düzəldilər. Üçbucağın tərəfinin tapın.

- A) 12 sm B) 24 sm C) 14 sm D) 6 sm E) 36 sm

43) Turist 350 km-lik yolun maşınla əvvəl $\frac{1}{5}$ -ni, sonra qalan yolun $\frac{1}{2}$ -ni getdi. Turistin neçə kilometr gedilməmiş yolu qaldı?

- A) 70 B) 210 C) 80 D) 140 E) 245

44) Çəməninin uzunluğu 1 km 500 m, eni isə 800 m-dir. Hər hektardan 100 s ot çaldılar. Cəmi nə qədər ot çalındı?

- A) 1200 s B) 120 t C) 12 t D) 12000 t E) 1200 t

45) Tənliyi həll edin: $(42 + 6 \cdot x) : 6 : 5 + 50 = 52$

Sonra tənliyin kökünü 5-ə vurun və üzərinə 25 əlavə edin. Alınan ədəd aşağıdakılardan hansıdır?

- A) 40 B) 3 C) 15 D) 35 E) 110

46) Cəmi 713, fərqi 163 olan iki ədəddən ən böyüyü neçədir?

- A) 550 B) 438 C) 275 D) 448 E) 265

47) Hesablayın: $0 \cdot ((999 : 3) + (12 \cdot 4 + 9)) + 154 \cdot ((100 - 1) : 99) + 16$

- A) 0 B) 16 C) 170 D) 154 E) 160

48) $19 < 46 - x$; x-in bu bərabərsizliyi ödəyən ən böyük qiymətini tapın.

- A) 23 B) 24 C) 25 D) 26 E) 27

49) $a061 + 74b3$ a + b + c cəmini tapın.

$$+74b3$$

$$\frac{295c}{13500}$$

- A) 13 B) 14 C) 15 D) 16 E) 17

$$13500$$

50) Fikrində bir ədəd tut. Üzərinə 3 gəl. Cəmi 4-ə vur. Hasili 5-ə böl. Nəticədən

2-ni çıx. 6 alınır. Fikrində tutduğun ədəd neçədir?

A) 7 B) 1 C) 4 D) 3 E) 5

51) Bir topda 495 manatlıq, o biri topda 405 manatlıq eyni cür parçalar var. Bu iki top parçadan 20 uşağa hər birinə 2 m parça sərf olunmaqla kostyum tikilməlidir. İkinci topda neçə metr parça var?

A) 40 B) 18 C) 22 D) 28 E) 12

52) İki otaqda 80 nəfər vardı. Birinci otaqdan 18, ikinci otaqdan 24 nəfər çıxdıqdan sonra otaqlarda bərabər sayda adam qaldı. Əvvəlcə hər otaqda neçə nəfər vardı?

A) 35; 45 B) 36; 44 C) 37; 43 D) 27; 43 E) 40; 40

53) ANA, ATA, TAM, MAY, SAY sözlərindən hərəsi aşağıdakı ədədlərdən birini göstərir. TAM sözü bunlardan hansıdır?

A) 968 B) 269 C) 616 D) 626 E) 368

54) Ədədin yüzlik mərtəbəsindəki rəqəmi 5 vahid artırıb, onluq mərtəbəsindəki rəqəmi 4 vahid azaltsaq, ədəd necə dəyişər?

A) 496 vahid artar B) 496 vahid azalar C) 460 artar
D) 460 azalar E) 504 vahid artar

55) Hesbalayın: $(1876 + 7294) : 35 - 15675 : 75$

A) 50 B) 53 C) 54 D) 233 E) 63

56) Motorlu qayıq 3 saat 25 km/saat sürətlə, 1 saat isə bundan 10 km/saat artıq sürətlə üzdü. Qayıq cəmi neçə km üzdü?

A) 85 km B) 35 km C) 75 km D) 100 km E) 110 km

57) Yazılışlardan neçəsi doğru deyil?

$4 t = 400 s$ $2 ha = 200 ar$
 $5 m^2 = 500 dm^2$ $1 ha = 10\,000 m^2$
 $7 m^2 = 700 sm^2$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

58) Tənliyi həll edin: $(14357 - 5415) : x = 263$

A) 35 B) 34 C) 38 D) 75 E) 74

59) İki şəhər arasındakı məsafə 392 km-dir. Bu şəhərlərdən eyni zamanda qarşı-qarşıya hərəkət edən 2 avtobus 4 saatdan sonra görüşdü. Avtobuslardan birinin sürəti 50 km/saat olursa, ikinci avobusun sürətini tapın.

A) 56 km/saat B) 55 km/saat C) 54 km/saat
D) 50 km/saat E) 48 km/saat

60) Tənliyi həll edin: $240 : (78 - x) = 4$

A) 138 B) 28 C) 18 D) 72 E) 60

61) $\overline{abcabc0} : \overline{abc} = ?$

A) 110 B) 10010 C) 1010 D) 10100 E) 10 000

62) İndi axşam saat 6-dır. Sutkanın keçən hissəsi qalan hissəsindən neçə dəfə çoxdur?

A) 2 B) 4 C) 3 D) 1 E) 18

63) "Üç yüz otuz milyon otuz min üç" ədədinin yazılışı hansıdır?

A) 303 030 003 B) 300 300 303 C) 330 300 300
D) 330 033 003 E) 330 030 003

64) Kvadratın sahəsi 49 dm^2 -dir. Onun tərəfinin uzunluğunu 3 dm azaltdılar. Alınan kvadratın sahəsini tapın.

A) 100 dm^2 B) 25 dm^2 C) 16 dm^2
D) 20 dm^2 E) 36 dm^2

65) Əhməd baba 2004-cü ildə 18-ci dəfə özünün ad gününü qeyd etdi. Əhməd baba neçənci ildə anadan olmuşdur.

A) 1926 B) 1932 C) 1980 D) 1986 E) 1990

66) Akif 8 qələm alarsa, 2 qəpiyi çatışmaz, 7 qələm alarsa, 3 qəpik pulu artıq qalar. Akifin neçə qəpik pulu var?

A) 38 qəp. B) 42 qəp. C) 32 qəp.
D) 40 qəp. E) 36 qəp.

67) Ədədin sağına üç sıfır yazıb sonra onu 3-ə vurdular. Əvvəlki ədəd necə dəyişdi?

A) 1000 dəfə artdı B) 1000 dəfə azaldı C) 1500 dəfə artdı
D) 3000 dəfə azaldı E) 3000 dəfə artdı

68) 100 m-lik parçanı hər birinin uzunluğu 10 m olan hissələrə ayırmaq üçün onu neçə yerdən kəsmək lazımdır?

A) 10 B) 9 C) 8 D) 7 E) 6

69) Bölən 146, qismət 15, qalıq 100-dür. Bölünənin rəqəmlərinin cəmini tapın.

A) 13 B) 14 C) 12 D) 2290 E) 2190

70) x və y ədədlərinin cəmi ilə fərqinin hasilini tapın.

$$\begin{array}{r} 4x809 \\ - 2513y \\ \hline 24672 \end{array}$$

A) 16 B) 2 C) 63 D) 32 E) 64

71) Bir bidonda 40 l süd var. Yarısını 5 litrlik, qalanını isə 2 litrlik qablara doldurdular. Cəmi neçə dənə qab lazım oldu?

A) 28 B) 24 C) 14 D) 27 E) 15

72) Ədədin yarısının üçdə biri 15-dir. Bu ədədi tapın.

A) 90 B) 45 C) 30 D) 60 E) 10

73) İki şəhərdən eyni zamanda qarşı-qarşıya sürətləri 11 km/saat və 14 km/saat olan iki velosipedçi yola düşdü. Onlar 4 saatdan sonra görüşdülər. Şəhərlər arasındakı məsafə nə qədərdir?

A) 25 km B) 100 km C) 75 km D) 50 km E) 125 km

74) Rəqəmləri müxtəlif olan ən kiçik və ən böyük dörd rəqəmli ədədlərin fərqinə hansı ədədi əlavə etmək lazımdır ki, cəm ən kiçik beş rəqəmli ədədə bərabər olsun?

A) 8853 B) 1247 C) 2147 D) 1147 E) 1047

75) Aralarındakı məsafə 120 km A və B şəhərlərindən eyni vaxtda və eyni istiqamətdə iki avtomobil yola düşdü. Birinci avtomobil 2 saatda 180 km, ikinci avtomobil 4 saatda 280 km yol gedir. Neçə saatdan sonra birinci avtomobil ikinci avtomobilə çatır?

A) 6 B) 5 C) 4 D) 7 E) 8

76) 2, 5, 8, 0 rəqəmlərindən istifadə etməklə, rəqəmləri təkrarlamamaq şərti ilə ən böyük və ən kiçik dörd rəqəmli ədədlərin fərqini tapın.

A) 10578 B) 6462 C) 6472 D) 8262 E) 5940

77) Qabla birlikdə balın kütləsi 10 kq-dır. Balın yarısını götürdükdən sonra qalan bal qabla birlikdə 6 kq oldu. Qabdakı balın yarısı nə qədərdir?

A) 4 B) 3 C) 6 D) 8 E) 2

78) Ceyhun ilə Aqşinin yaşlarının cəmi 4 il əvvəl 24 idi. İndi Ceyhunun 14 yaşı varsa, Aqşinin 2 il sonra neçə yaşı olacaq?

A) 14 B) 18 C) 20 D) 21 E) 22

79) x-in yerində hansı ədəd olmalıdır?

2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, x

A) 22 B) 21 C) 13 D) 12 E) 23

80) Cəmi 20 olan iki natural ədədin hasili ən çox neçə ola bilər?

A) 99 B) 96 C) 75 D) 200 E) 100

81) $80 - (x - 10) = 50$ olduqda, $60 - (x - 25)$ ifadəsinin qiymətini tap.

A) 45 B) 55 C) 40 D) 30 E) 35

82) Ədəd 23-ə bölünəndə aşağıdakılardan hansı qalıq ola bilər?

- A) 26 B) 24 C) 25 D) 22 E) 23

83) 2 il bundan əvvəl bacı və qardaşın birlikdə 9 yaşı vardı. 2 il sonra bacı və qardaşın birlikdə neçə yaşı olacaq?

- A) 9 B) 11 C) 13 D) 15 E) 17

84) 10-dan 100-ə qədər ədədlərin yazılışında 7 rəqəmi neçə dəfə istifadə olunur?

- A) 20 B) 19 C) 18 D) 10 E) 9

85) Aşağıdakılardan neçəsi doğrudur?

$$\begin{aligned}90 \cdot 0 &= 0 \cdot 30 & 0 : (90 - 30) &= 0 \\(90 - 30) \cdot 1 &= 60 & (90 - 30) : 1 &= 60 \\(90 - 30) \cdot 0 &= 60 & (90 - 30) : 0 &= 0\end{aligned}$$

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

86) Birinci makinaçı 1 saat 15 səhifə, ikinci makinaçı isə 3 saata birincinin 5 saata çap etdiyi qədər çap edə bilər. Onlar 3 saat birgə işləsələr, neçə səhifə çap edə bilərlər?

- A) 40 B) 25 C) 80 D) 90 E) 120

87) Məktəbli oğlan 3 ümumi dəftər və 10 karandaş, məktəbli qız isə 3 ümumi dəftər və 5 karandaş aldı. Oğlan 69 qəpik, qız isə 54 qəpik xərcləmişdirsə, 1 dəftər və 1 karandaş birlikdə neçəyədir?

- A) 20 qəp. B) 13 qəp. C) 16 qəp. D) 18 qəp. E) 24 qəp.

88) İki liman arasındakı məsafəni teploxod bir istiqamətdə 10 saata, əks istiqamətdə isə 8 saata getmişdir. Limanlar arasındakı məsafə çay boyunca 400 km olarsa, teploxodun öz sürətini və çayın axma sürətini tapın.

- A) 45; 5 B) 40; 10 C) 40; 50 D) 46; 4 E) 44; 6

89) Məchul ədədi 6 vahid artırıb, cəmi 4 dəfə azaltsaq 12 alınar. Məchul ədədin $\frac{1}{6}$ -ni tapın.

- A) 42 B) 7 C) 54 D) 9 E) 8

90) "770 007 077" ədədi necə oxunur?

- A) yetmiş yeddi milyon yetmiş min yetmiş yeddi
B) yeddi yüz yetmiş milyon yeddi min yeddi
C) yeddi yüz milyon yeddi min yetmiş yeddi
D) yeddi yüz yetmiş milyon yeddi min yetmiş yeddi
E) yeddi yüz yetmiş milyon yetmiş min yetmiş yeddi

91) Üç ədədin cəmi 20000-dir. Birinci ədəd ən kiçik beşrəqəmli ədəd, ikinci ədəd isə ən böyük dörd rəqəmli ədədlə ən böyük üç rəqəmli ədədin fəqinə bərabərdir. Üçüncü ədədi tapın.

- A) 1000 B) 100 C) 1 D) 9000 E) 19000

92) $\overline{ba00} : \overline{ba} = ?$ A) 1 B) 10 C) 100 D) 11 E) 1100

93) Birincisi 18, hər sonrakı özündən əvvəlkindən 14 vahid böyük olan dörd ədədin cəmini tapın.

- A) 146 B) 156 C) 126 D) 50 E) 100

94) Hesablayın: $(60 - (124000 : 500 : (70 - 62) \cdot 5 + 45) : 10) \cdot 54 - 2153$

- A) 9 B) 8 C) 7 D) 6 E) 5

95) 25 dənə ikirəqəmli ədəd verilmişdir. Ədədlərin hər birinin təkliklər mərtəbəsindəki rəqəmini 4 vahid azaldıb, onluqlar mərtəbəsindəki rəqəmini isə 1 vahid artırırsa, bu 25 ədədin cəmi necə dəyişər?

- A) 150 azlar B) 150 artar C) 6 artar
D) 120 artar E) 75 artar

96) Ədədlər müəyyən qayda ilə düzülmüşdür. x ədədini tapın.

3; 7; 5; 11; 9; 19; x

- A) 23 B) 25 C) 29 D) 27 E) 17

97) Çay boyunca iki məntəqə arasındakı məsafə 80 km-dir. Motorlu qayıq bir məntəqədən digər məntəqəyə gedib qayıdır. Qayığın öz sürəti saatda 13 km, çayın axma sürəti saatda 3 km olarsa, bütün yola nə qədər vaxt sərf olunmuşdu?

- A) 13 B) 12 C) 11 D) 10 E) 9

98) Hovuza iki nasos qoşulmuşdur. Birinci nasos hovuzda dəqiqədə 30 l su vurur, ikinci isə dəqiqədə 15 l su boşaldır. Nasoslar eyni zamanda işləsələr hovuz 10 saata dolar. Hovuz nə qədər su tutur?

- A) 10800 l B) 9000 l C) 900 l D) 1800 l E) 9600 l

99) İki velosipedçi iki məntəqədən eyni zamanda qarşı-qarşıya hərəkət edir və 4 saatdan sonra görüşürlər. Birincinin sürəti 9 km/saat, ikincinin sürəti 7 km/saat olarsa, məntəqələr arasındakı məsafəni tapın.

- A) 36 km B) 28 km C) 64 km D) 48 km E) 32 km

100) A məntəqəsindən 35 km/saat sürətlə qatar yola düşdü. 2 saatdan sonra həmin

stansiyadan eyni istiqamətdə 45 km/saat sürətlə digər qatar yola düşdü. O, birinciyə neçə saat sonra çatar?

- A) 10 B) 11 C) 12 D) 7 E) 9

101) Eyni qiymətə 12 göy və 8 qırmızı top aldılar. Göy toplara qırmızılardan 4 manat çox pul verdilər. Topun qiyməti neçə manatdır?

- A) 2 B) 3 C) 5 D) 1 E) 4

102) Rəqəmlərinin hər biri 9-dan kiçik olan ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin hər birinə 1 əlavə etsək, bu ədəd necə dəyişər?

- A) 2 artar B) 22 artar C) 11 artar D) 111 artar E) 10 artar

103) Aşağıdakılardan hansı doğru deyil?

1. Düzbucaqlının perimetri onun tərəflərinin cəminə bərabərdir.
2. Qalıqlı bölmədə qalıq böləndən kiçik olmalıdır.
3. 1 s 1 t-dan 100 dəfə kiçikdir.
4. $1 \text{ m}^2 = 1000 \text{ dm}^2$

- A) 1, 4 B) 2, 3 C) 3, 4 D) 1, 2 E) 1, 3

104) Bir kartonu dörd bərabər hissəyə böldükdə 12 dəq. vaxt lazım oldu. Bu kartonu 2 bərabər hissəyə bölmək üçün nə qədər vaxt lazımdır?

- A) 6 dəq. B) 4 dəq. C) 2 dəq. D) 8 dəq. E) 10 dəq.

105) 200 dm-lik məsafədə yarım metrlik aralıqlarla dirəklər basdırılmışdır. Yolda neçə dirək var?

- A) 100 B) 41 C) 40 D) 38 E) 39

106) Aşağıdakılardan neçəsi doğrudur?

1. Tərəfi 8 sm olan kvadratın perimetri 32 sm-dir.
2. 3-ə bölünən bütün ədədlərin 2-yə bölünməsindən alınan qalıq 1-ə bərabərdir.
3. $1 \text{ ton} = 1000 \text{ kq} = 1000 \text{ 000 q}$
4. Tərəfi 7 sm olan kvadratın sahəsi 14 sm^2 -dir.
5. İstənilən cüt ədəd 2-yə bölünür.

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

107) $(48 - 4 \cdot x) : 3 - 4 = 8$ tənliyinin cavabından istifadə edərək, $5 \cdot (4 \cdot x - 8)$ ifadəsinin qiymətini tapın.

- A) 3 B) 12 C) 4 D) 20 E) 130

108) Əməlləri yerinə yetirin: $19 \cdot 46 + 19 \cdot 54 - 217558 : 121 + 480 : 12$

- A) 142 B) 102 C) 152 D) 242 E) 62

109) Dəyəri 54 man. və 39 man. 60 qəp. olan iki topda eyni cür parça var. Bu parçadan hər birinə 4 m olmaqla 13 kostyum tikildi. Birinci topdakı parça ikinci topdakından

neçə metr çox idi?

- A) 10 B) 8 C) 12 D) 11 E) 9

110) AZAD, ALİM, ZAUR, RAUF və AYAZ sözlərindən hərəsi aşağıdakı ədədlərdən birini göstərir. ZAUR sözü hansı ədədi göstərir?

- A) 1347 B) 1215 C) 1612 D) 2189 E) 9180

111) $ABC7$ $A \times B \times C - (A+B+C)$ -ni hesablayın.

$$\begin{array}{r} + \\ \underline{B5AC} \\ 7869 \end{array}$$

- A) 24 B) 13 C) 9 D) 14 E) 15

112) Boyu 30 sm olan bir bitki hər həftə 3 sm uzanır. Boyu 20 sm olan ikinci bitki hər həftə 5 sm uzanır. Neçə həftə sonra iki bitki eyni boyda olar?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

113) Atam bir A ədədini 17-yə vurmağımı istədi. Mən hasili 2227 aldım. Vuma əməliyyatını yoxlayarkən məlum oldu ki, A ədədinin onluqlar mərtəbəsindəki 9 rəqəmini səhv olaraq 3 görmüşəm. Beləliklə, doğru cavab aşağıdakılardan hansı olmalıdır?

- A) 131 B) 191 C) 3247 D) 2247 E) 3147

114) Aşağıdakılardan hansı səhvdir?

- A) Tək ədəd ilə cüt ədədin cəmi təkdir. B) Tək ədəd ilə cüt ədədin hasili cütdür. C) Üç cüt ədədin cəmi təkdir. D) İki cüt ədədin hasili cütdür. E) İki tək ədədin hasili təkdir.

115) Kvadratın sahəsi 1 m^2 -dir. Perimetri bu kvadratın perimetrinə bərabər olan düzbucaq lının eni 5 sm-dir. Düzbucaqlının sahəsini tapın.

- A) 975 sm^2 B) 975 dm^2 C) 1000 sm^2
D) 500 sm^2 E) 625 dm^2

116) Aşağıdakılardan hansı doğru deyil?

- A) $c : (a - b) = c : a - c : b$; B) $(a + b) : c = a : c + b : c$; C) $c \cdot (a + b) = c \cdot a + c \cdot b$;
D) $c \cdot (a - b) = c \cdot a - c \cdot b$; E) $a \cdot b = b \cdot a$

117) Uçbucağın perimetri 1 m 2 dm-dir. Tərəflərdən birinin uzunluğu 56 sm, digəri isə bundan iki dəfə qısadır. Üçbucağın üçüncü tərəfinin uzunluğunu tapın.

- A) 28 sm B) 36 sm C) 36 dm D) 360 sm E) 36 m

118) Hasili 54 olan iki ədədin cəminin ən böyük qiymətini tapın.

A) 15 B) 21 C) 29 D) 55 E) 56

119) 3 pişik 3 dəqiqəyə 3 siçan yeyir. 6 pişik 6 dəqiqəyə neçə siçan yeyər?

A) 6 B) 9 C) 12 D) 18 E) 24

120) Aşağıdakı ədədlər müəyyən qayda ilə düzülüb. Qaydaya uyğun gəlməyən ədədi tapın: 5; 12; 26; 52; 110

A) 5 B) 12 C) 26 D) 52 E) 110

121) Bir sinifdəki şagirdlər voleybol və basketbol idman növləri ilə məşğul olurlar. Şagirdlərin 16-sı voleybol, 18-i basketbol, 8-i isə hər iki idman növü ilə məşğul olur. Sinifdəki şagirdlərdən neçəsi ancaq bir idman növü ilə məşğul olur?

A) 18 B) 26 C) 19 D) 20 E) 34

122) Qab su ilə tam doldurulduqda 20 kq, qabın $\frac{3}{4}$ hissəsi doldurulduqda isə 16 kq gəlir. Qab neçə kiloqram su tutur?

A) 16 B) 18 C) 8 D) 24 E) 14

123) Ədədlərin düzülüş ardıcılığı qaydasına görə x ədədini tapın.

40; 44; 46; 50

20; 18; 38; 36

x; 22; 34; 42

A) 12 B) 13 C) 14 D) 15 E) 16

124) Düzbucaqlı şəkildə olan torpaq sahəsinin uzunluğu 800 m, eni isə bundan 200 m kiçikdir. 1 ha sahəyə 50 kq toxum səpilərsə, bütün sahəyə səpmək üçün nə qədər toxum lazımdır?

A) 2400 t B) 2 t 400 kq C) 2500 kq
D) 240 kq E) 240 t

125) Tənliyi həll edin: $((25 + 5 \cdot x) : 2 : 4 + 25) : 6 = 5$

A) 40 B) 15 C) 5 D) 3 E) 2

126) Fərid 4 qələm alarsa, 6 qəpiyi artıq qalar. 7 qələm alsa, 3 qəpiyi çatışmaz. Fəridin nə qədər pulu var?

A) 12 qəp. B) 18 qəp. C) 21 qəp.
D) 24 qəp. E) 10 qəp.

127) Ata 47 yaşında, oğul 4 yaşında, qız isə 10 yaşındadır. Neçə ildən sonra üçünün yaşları cəmi 70 olar?

A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 6

- 128) 1-dən 100-ə qədər ədədlərin yazılışında işlənən 9 rəqəminin sayı, 1-dən 30-a qədər ədədlərin yazılışında işlənən 2 rəqəminin sayından nə qədər çoxdur?
A) 4 B) 5 C) 6 D) 7 E) 8
- 129) Sahəsi 180 dm^2 olan divarı tərəfinin uzunluğu 60 sm olan kvadrat şəkilli neçə kafellə örtmək olar?
A) 50 B) 5 C) 500 D) 10 E) 30
- 130) Maşın birinci gün 240 km, ikinci gün isə həmin yolun üçdə ikisini getdi. O, hər 50 km yola 6 litr benzin işlətməmişdir. Maşın iki gündə neçə litr benzin işlətdi?
A) 48 B) 30 C) 18 D) 54
- 131) Hansı ədədin yarısının $\frac{2}{3}$ -si 50-dir?
A) 75 B) 100 C) 150 D) 50 E) 125
- 132) Bir çəndə 100 l süd var. Südün $\frac{1}{4}$ hissəsini 5 litrlik, 33 litrini 3 litrlik, qalanını isə 6 litrlik qablara doldurdular. Cəmi neçə qab lazım oldu?
A) 29 B) 27 C) 25 D) 23 E) 21
- 133) $7x y 9 2$ $x : y$ nisbətini tapın

$$\begin{array}{r} - 4 y 5 1 x \\ 3 2 8 7 6 \end{array}$$
A) 6 B) 3 C) 2 D) 1 E) 0
- 134) Ədədi 15-ə böləndə aşağıdakılardan hansılar qalıq ola bilməzlər:
1, 7, 14, 15, 30
A) 1 və 7 B) 7 və 15 C) 15 və 30
D) 14 və 30 E) 14 və 15
- 135) $54 - (x + 20) = 24$ olduqda $130 - (x + 8)$ ifadəsinin qiymətini tap.
A) 110 B) 22 C) 112 D) 20 E) 200
- 136) Cəmi 24 olan iki natural ədədin hasili ən çox neçə ola bilər?
A) 135 B) 140 C) 143 D) 144 E) 156
- 137) x ədədini tapın: 1, 5, x , 6, 3, 7, 4, 8
A) 9 B) 8 C) 2 D) 4 E) 3
- 138) Orxan, Nərgiz və Pərvinin yaşlarının cəmi 2 il əvvəl 60 idi. İndi Nərgizin 22 yaşı varsa, 3 il sonra Orxanla Pərvinin yaşlarının cəmi neçə olar?

A) 50 B) 48 C) 46 D) 44 E) 42

139) Tənliyi həll edin: $90 : (42 - 3x) = 6$

A) 15 B) 9 C) 19 D) 27 E) 18

140) Aralarındakı məsafə 480 km olan iki şəhərdən eyni zamanda qarşı-qarşıya hərəkət edən iki avtobus 4 saatdan sonra görüşdü. Avtobusun birinin sürəti 64 km/saat olarsa, ikinci avtobusun sürətini tapın.

A) 50 B) 52 C) 56 D) 58 E) 54

141) Tənliyi həll edin: $(4521 + 2583) : (x + 4) = 296$

A) 17 B) 18 C) 19 D) 20 E) 21

142) Cəmi 120, fərqi 60 olan iki ədəddən böyüyü kiçiyindən neçə dəfə böyükdür?

A) 3 B) 4 C) 5 D) 30 E) 60

143) KAHA, BAHA, KANA, ASAN, KASA sözlərindən hərəsi aşağıdakı ədədlərdən birini göstərir. KASA sözü bunlardan hansıdır?

A) 8242 B) 3242 C) 3262 D) 2526 E) 3252

144) İki otaqda 55 nəfər vardı. Birinci otaqdan 5, ikinci otaqdan 10 nəfər çıxdıqdan sonra otaqlarda bərabər sayda adam qalarsa, əvvəlcə hər otaqda neçə nəfər var idi?

A) 25; 30 B) 20; 35 C) 22; 33
D) 32; 23 E) 24; 31

145) Hesablayın:

$$((358 \cdot 6) + (48 : 4)) \cdot 0 + 7 \cdot ((439 + 1) : 440) = ?$$

A) 0 B) 7 C) 8 D) 100 E) 440

146) x -in $26 < 37 - x$ bərabərsizliyini ödəyən ən böyük və ən kiçik natural qiymətlərinin hasilin tap.

A) 10 B) 11 C) 12 D) 62 E) 0

147) Hansı ədədi 6 vahid artırıb, cəmi 8 dəfə azaltsaq, cavab 5 alınar?

A) 46 B) 34 C) 24 D) 7 E) 3

148) Vüsal 80 km-lik yolun əvvəl $\frac{1}{5}$ -ni, sonra isə qalan yolun $\frac{1}{2}$ -ni getdi.

Vüsal hələ neçə kilometr yol getməli idi?

A) 48 B) 56 C) 32 D) 24 E) 42

149) Uzunluğu 2 km 500 m, eni isə 180 m olan çəmənlinin hər hektarından 150 s ot alınarsa, bütün çəməndən neçə ton ot çalınar?

- A) 675 B) 6750 C) 67500 D) 45 E) 450

150) Fikrində bir ədəd tut. Üzərinə 10 gəl. Cəmi 2-yə vur. Hasilini 5-ə böl. Nəticədən 2 çıx. Cavab 4 alınır. Fikrində tutduğun ədəd neçədir?

- A) 25 B) 50 C) 10 D) 5 E) 15

151) Bir topda 115 manatlıq, ikinci topda 161 manatlıq eyni cür parçalar var. Bu 2 top parçadan 20 sinif otağı üçün hər otağa 3 metrlik 2 pərdə tikilməlidir. Hər topda neçə metr parça var?

- A) 45; 75 B) 50; 70 C) 60; 60 D) 50; 65 E) 48; 72

152) Kamil 6 dəftər alarsa 3 qəpiyi çatmaz, 5 dəftər alarsa 1 qəpiyi artıq qalar. Kamilin nə qədər pulu var?

- A) 27 qəp. B) 19 qəp. C) 23 qəp. D) 20 qəp. E) 21 qəp.

153) Kvadratın sahəsi 121 dm^2 -dir. Perimetri bu kvadratın perimetrinə bərabər olan bərabər yanlı üçbucağın oturacağı 2 m olarsa, yan tərəfləri neçə santimetr olar?

- A) 100 B) 120 C) 240 D) 12 E) 140

154) Tənliyi həll edin: $75 : (12 - 3x) = 25$

- A) 5 B) 4 C) 3 D) 2 E) 1

155) Perimetri 40 sm olan düzbucaqlının eni uzunluğundan 4 sm qısadır. Düzbucaqlının sahəsini tapın.

- A) 40 B) 120 C) 86 D) 96 E) 100

156) Qab su ilə tam dolduqda 16 kq gəlir. Suyun $\frac{2}{3}$ hissəsini boşaltdıqdan sonra qalan su qabla birlikdə 8 kq gəlir. Əvvəlcə qabda nə qədər su var idi?

- A) 6 B) 9 C) 18 D) 15 E) 12

157) 72 m-lik parçanı 6 m-lik hissələrə bölmək üçün onu neçə yerdən kəsmək lazımdır?

- A) 24 B) 12 C) 11 D) 13 E) 14

158) Turan atasından 4 dəfə kiçik, bacısından 2 dəfə böyükdür. İndi üçünün yaşları cəmi 66 olarsa, 2 ildən sonra Turanla bacısının yaşları cəmini tap.

- A) 18 B) 20 C) 22 D) 24 E) 26

159) Hesablayın:

$$350 \cdot (125 : 5 + 75 - 98) - 35 \cdot 10 + 0 \cdot 28 + 0 : 96$$

- A) 0 B) 350 C) 700 D) 3500 E) 450

160) Perimetri 5600 m olan kvadrat şəkilli sahə neçə hektardır?

- A) 196 B) 56 C) 560 D) 224 E) 1960

161) Rəqəmlər təkrarlanmamaq şərti ilə 1, 4, 6, 9 rəqəmlərindən düzəldilmiş ən böyük və ən kiçik dörd rəqəmli ədədlərin fəqini tap.

- A) 3272 B) 8182 C) 8171 D) 7172 E) 8172

162) Teploxodun sürəti çayın axma sürətindən 11 dəfə çoxdur. Teploxod çayın axını ilə 4 saata 144 km gedərsə, çayın axma sürətini tapın.

- A) 4 B) 12 C) 33 D) 36 E) 3

163) Ata oğlundan 28 yaş böyükdür. Onların yaşları cəmi 44-dür. 2 il sonra atanın neçə yaşı olacaq?

- A) 36 B) 38 C) 40 D) 42 E) 44

164) Tənliyi həll edin: $360 : (x + 24) = 9$

- A) 16 B) 26 C) 64 D) 40 E) 18

165) Hansı ədədin $\frac{1}{8}$ -i 8-dir?

- A) 1 B) 8 C) 16 D) 64 E) 80

166) Verilən bərabərliklərdən hansı doğrudur?

- A) $3 \text{ km} + 1600 \text{ m} = 3160 \text{ m}$
B) $4 \text{ saat} + 16 \text{ dəq} + 60 \text{ san} = 360 \text{ dəq}$
C) $7 \text{ kv.m.} + 300 \text{ kv.sm} = 703 \text{ kv.dm}$
D) $3 \text{ t} + 7 \text{ s} + 65 \text{ kq} = 3765 \text{ kq}$
E) $8 \text{ kq} 400 \text{ q} - 6 \text{ kq} = 2 \text{ kq} 600 \text{ q}$

167) Tənliyi həll edin: $80 : (5x - 4) + 7 = 12$

- A) 5 B) 4 C) 16 D) 100 E) 2

168) 20704 ədədində neçə minlik var?

- A) 0 B) 20 C) 207 D) 2070 E) 2

169) Qatar iki stansiya arasındakı məsafənin $\frac{3}{7}$ hissəsini getdikdən sonra

yolun ortasına çatmaq üçün daha 2 km getməli idi. Stansiyalar arasındakı məsafə neçə kilometrdir?

- A) 14 B) 28 C) 21 D) 24 E) 18

170) $\frac{3}{5}$ hissəsi 18 olan ədədi tapın.

- A) 30 B) 18 C) 15 D) 20 E) 24

171) Dərsdə 24 şagird iştirak edir. İştirak etməyənlər (dərsə gəlməyənlər) sinifdəki bütün şagirdlərin $\frac{1}{25}$ hissəsi qədərdir. Sinifdə neçə şagird var?

- A) 27 B) 26 C) 25 D) 30 E) 28

172) Ədədin yüzlik mərtəbəsindəki rəqəmi 5 vahid artırıb, onluq mərtəbəsindəki rəqəmi 2 vahid azaltsaq, ədəd necə dəyişər?

- A) 520 azalar B) 480 artar C) 480 azalar D) 520 artar E) 498 artar

173) Düzbucaqlının eni 8 sm-dir. Onun uzunluğunu 8 sm artırıqdan sonra sahəsi 200 sm^2 oldu. Əvvəlki düzbucaqlının perimetrini tapın.

- A) 25 B) 50 C) 66 D) 136 E) 100

174) x -in $100 \geq 50 + x$ bərabərsizliyini ödəyən ən böyük qiymətini tapın.

- A) 150 B) 100 C) 50 D) 49 E) 51

175) x -in yerində hansı ədəd olmalıdır? 2, 10, 26, 58, 122, x

- A) 610 B) 130 C) 138 D) 244 E) 250

176) İki ədədin cəmi 80-dir. Əgər böyük ədədi 5 dəfə, kiçik ədədi 3 dəfə artırıbsaq, alınan ədədlərin cəmi 340 olar. Əvvəlki ədədləri tapın.

- A) 48; 32 B) 60; 20 C) 55; 25 D) 45; 35 E) 50; 30

177) Tənliyi həll edin: $(x + 500) + x \cdot 4 + 200 = 3700$

- A) 300 B) 900 C) 3200 D) 800 E) 600

178) Hansı ədəd sırasında düzgün yazılmamışdır?

2, 10, 50, 255, 1250

- A) 2 B) 10 C) 50 D) 255 E) 1250

179) Bölən 52, qismət 24, qalıq 2 olarsa, bölünəni tapın.

- A) 1248 B) 1246 C) 1250 D) 2250 E) 1260

180) Vasif 8 qələm alarsa 5 qəpiyi çatmaz, 6 qələm alarsa 1 qəpiyi artıq qalar.

Vasifin pulunu tapın.

- A) 29 qəp. B) 27 qəp. C) 17 qəp. D) 36 qəp. E) 19 qəp.

181) Üç saatda neçə saniyə var?

- A) 3600 B) 7200 C) 10800 D) 180 E) 1080

182) Tənliyi həll edin: $1244 - 4 \cdot (4x + 10) = 1076$

- A) 8 B) 4 C) 9 D) 18 E) 32

183) İfadəni sadələşdirin: $c + 2c + 9c + 14c + 5$

- A) $26c + 5c$ B) 31 C) $31c$ D) $26c + 5$ E) $25c + c$

184) Ceyhun, Aqşin və Vüsal birlikdə 63 balıq tutdular. Vüsal Aqşindən 2 dəfə çox, Ceyhun Vüsaldan 2 dəfə çox balıq tutmuşdur. Onların hər biri neçə balıq tutmuşdur?

- A) 9; 18; 36 B) 3; 12; 48 C) 4; 16; 64
D) 2; 10; 32 E) 3; 15; 45

185) Hesablayın: $(127168 : 3974 + 42 \cdot 15) \cdot 2 - 283968 : 408$

- A) 628 B) 728 C) 618 D) 1324 E) 696

186) Hansı ədədin $\frac{1}{7}$ -dən 7 çıxsaq 7 alınar?

- A) 7 B) 14 C) 21 D) 77 E) 98

187) Aralarındakı məsafə 720 km olan iki şəhərdən eyni zamanda qarşı-qarşıya iki avtobus yola düşdü. Onlardan birinin sürəti 68 km/saatdır. Onlar 6 saatdan sonra görüşərlərsə, ikinci avtobusun sürətini tapın.

- A) 42 km/saat B) 48 km/saat C) 50 km/saat
D) 52 km/saat E) 46 km/saat

188) Aşağıdakılardan hansı doğrudur?

- A) $710000 \text{ ar} = 71 \text{ km}^2$; B) $3 \text{ km}^2 = 300000 \text{ m}^2$; C) $43000 \text{ dm}^2 = 4300 \text{ m}^2$
D) $650000 \text{ sm}^2 = 65 \text{ km}^2$; E) $3 \text{ ha} = 300\,000 \text{ km}^2$

189) x-in qiymətini tapın :

$$6 * 8 = 7$$

$$15 * 7 = 11$$

$$13 * 9 = x$$

- A) 11 B) 12 C) 13 D) 14 E) 15

190) $6 * 4 = 4$

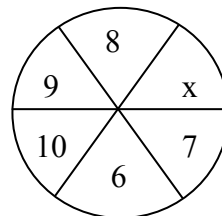
$$8 * 5 = 6$$

$$10 * 4 = x=?$$

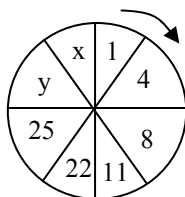
- A) 2 B) 3 C) 6 D) 12 E) 24

191) x-i tapın.

- A) 9 B) 10 C) 11 D) 12 E) 7

192) $x + y = ?$

- A) 105 B) 102 C) 100 D) 103 E) 72

193) Bir satıcının 60 qarpızı vardır. O, qarpızın birini 1 manata satarsa, 30 manat qazanc əldə edər. Satıcı qarpızın birini 1 man 50 qəpiyə satarsa, nə qədər qazanc əldə edər?

- A) 60 man ; B) 30 man ; C) 90 man ; D) 50 man ; E) 40 man

194) 3 gün çalışıb 1 gün dincələn bir fəhlə işə başladıqdan 128 gün sonra neçə gün dincəlmiş olar?

- A) 43 B) 40 C) 36 D) 35 E) 32

195) $z = 18$ olduqda x -i tapın.

x	5	9	13
y	8	12	16
z	6	9	12

- A) 30 B) 27 C) 24 D) 21 E) 18

196) ABC C ədədini müəyyən edin

+ $3C1$

B75

1115

- A) 9 B) 7 C) 8 D) 6 E) 5

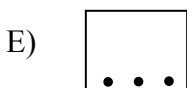
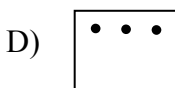
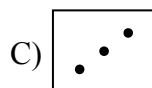
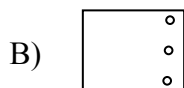
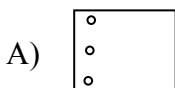
197) 1200 m uzunluğunda bir küçənin hər iki tərəfində 20 m məsafələrlə ağaclar əkilmişdir. Cəmi neçə ağac əkilmişdi?

- A) 122 B) 120 C) 66 D) 61 E) 60

198) Sınıfdəki şagirdlər partalarda iki-iki oturanda 8 şagird ayaq üstə qalır, üç-üç oturanda isə 2 parta boş qalır. Sınıfdə neçə şagird var?

- A) 42 B) 38 C) 36 D) 39 E) 30

199) Fərqli olan hansıdır?

200) Hər bir toyuq həftədə 4 ədəd yumurta yumurtlayır. Neçə toyuğun 28 gündən sonra yumurtalarının sayı 160 olar?

- A) 18 B) 16 C) 14 D) 12 E) 10

201) Vüqarın anasının yaşı ilə atasının yaşları cəmi 65-dir. Vüqarın yaşı ilə atasının yaşlarının cəmi 50-dir. Vüqarın yaşı ilə anasının yaşları cəmi 45-dir.

Vüqarın atasının neçə yaşı var?

- A) 55 B) 50 C) 45 D) 40 E) 35

202) x hansı ədəddir?

1, 2, 5, 10, 17, 26, x

- A) 29 B) 37 C) 45 D) 48 E) 52

203) Hansı doğrudur?

- A) $a(b - c) = ab - c$, B) $(a - b)c = ac - b$, C) $(a + b)c = ac + c$
D) $(a - b)c = ac - bc$, E) $a(b - c) = ab + ac$

204) Cavid Azərə 1 manat versə, onların pulları bərabər olar, lakin Azər Cavidə 1 manat versə, Cavidin pulu Azərin pulundan 3 dəfə çox olar. Cavidin əvvəlcə nə qədər pulu olmuşdur?

- A) 1 man B) 2 man C) 3 man
D) 4 man E) 5 man

205) Bir konfet, iki peçenyə 6 qəpik, iki konfet, bir peçenyə 9 qəpik olduğunu bilərək, 1 konfet və 1 peçenyenin qiymətini tapın.

- A) 5 man. B) 6 man. C) 7 man.
D) 8 man. E) 9 man.

206) Bir nəfər bazara gətirdiyi 20 toyuğun bir qismini 12 manatdan, qalan toyuqları isə 10 manatdan satmışdı. Bu bazarlıqdan cəmi 224 manat toplanmışdır. 10 manatdan neçə toyuq satılmışdı?

- A) 7 B) 8 C) 9 D) 10 E) 12

207) Aqşinlə Zaur mağazaya 1 qutu karandaş almaq üçün getmişdilər. Onların müəyyən miqdarda pulları vardı. Belə ki, 1 qutu karandaş almaq üçün Aqşinin 8 qəpiyi, Zaurun isə 2 qəpiyi çatmır. Onlar pullarını cəmlədikdə yenə də 1 qutu karandaşa çatmır. Zaurun nə qədər pulu vardı?

- A) 5 qəp. B) 6 qəp. C) 7 qəp.
D) 8 qəp. E) 9 qəp.

208) x ədədini tapın: $2 * 6 = 40$, $3 * 4 = 25$, $3 * 6 = x$

- A) 9 B) 18 C) 39 D) 45 E) 12

209) Quşlar ağaclara cüt-cüt qonrsa, 4 ağac artıq qalar, tək-tək qonrsa, bir quşa ağac çatmaz. Neçə quş vardır?

- A) 10 B) 9 C) 8 D) 7 E) 6

210) $y = 31$ olduqda, x -i tapın.

x	8	12	16

y	11	15	19
z	9	12	15

A) 27 B) 28 C) 29 D) 30 E) 31

211) Ardıcıl dörd natural ədədin cəmi 106-dır. Bu ədədlərdən ortadakılarının cəmini tapın.

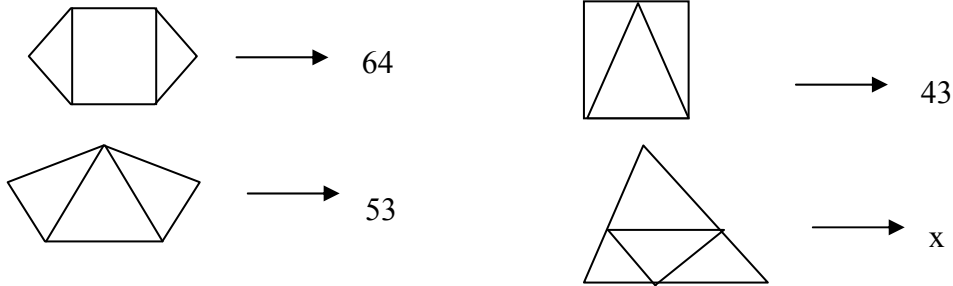
A) 51 B) 52 C) 53 D) 54 E) 55

$$\begin{aligned} 212) \triangle + \square &\rightarrow 7 \\ &+ \diamond \rightarrow 10 \\ \triangle + x &\rightarrow 9 \end{aligned}$$

x-in yerində aşağıdakılardan hansı olmalıdır?

A) \diamond B) \triangle C) \square D) \triangle E)

213) x ədədini tapın

A) 33 B) 53 C) 54 D) 55 E) 56

214) Turalın yaşı Vüsalın yaşından 4 dəfə çoxdur. 3 ildən sonra onların yaşlarının cəmi 66 olarsa, Turalın indi neçə yaşı var?

A) 12 B) 24 C) 28 D) 30 E) 48

215) x - hansı ədəddir?

2	4	9
3	5	16
7	9	x

A) 16 B) 25 C) 36 D) 49 E) 64

216) Saat 18^{00} -da saat və dəqiqə əqrəbləri arasındakı bucaq neçə dərəcədir?

A) 30^0 B) 45^0 C) 60^0 D) 90^0 E) 180^0

217) Elnur Seymurdan 1 yaş, Asifdən 2 yaş kiçikdir. Asif Seymurdan neçə yaş böyükdür?

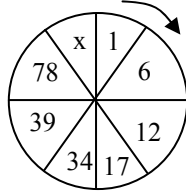
A) 5 B) 4 C) 3 D) 2 E) 1

218) Ədədin təklilik rəqəmini 8 vahid artırıqda, ədəd necə dəyişər?

A) 8 dəfə artar B) 8 vahid artar C) 8 vahid azalar
D) 80 vahid azalar E) 800 vahid azalar

- 219) $30 + = \Delta$, $\Delta - 18 = 50$,
 $+ \quad \bigcirc \Delta$,
 işarəsinin yerində hansı ədəd durmalıdır?
 A) 68 B) 38 C) 30 D) 98 E) 60

220) x-i tapın.

- A) 75 B) 83 C) 109 D) 132 E) 156

221) C ədədini müəyyən edin.

$$\begin{array}{r} ABC \\ +4C1 \\ \hline B36 \\ 1201 \end{array}$$

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

222) 24 t-luq hovuzda üç nasos qoşulmuşdur. Təklidə birinci nasos hovuzu 4 saata doldurur, ikinci nasos dolu hovuzu 8 saata boşaldır, üçüncü isə 24 saata boşaldır. Nasoslar eyni zamanda işləsələr, boş hovuz neçə saata dolar?

- A) 2 saata B) 3 saata C) 5 saata
 D) dolmaz E) 12 saata

223) Bir ayda bazar günləri üç dəfə cüt tarixə düşür. Ayın 1-i neçənci gündür?

- A) VI B) V C) IV D) III E) II

224) a,b,c,d ardıcıl ədədlərdir. $\frac{d-a}{c-b}$ -ni tapın.

- A) 2 B) 4 C) 3 D) 1 E) 6

225) Üçrəqəmli ədədin soluna 5 rəqəmi yazıldıqda, ədəd necə dəyişər?

- A) 5 dəfə artar B) 5 vahid artar C) 50 vahid artar
 D) 500 vahid artar E) 5000 vahid artar

226) x hansı ədəddir? 1; 2; 8; 48; 384; x

- A) 768 B) 3840 C) 1920 D) 1536 E) 3072

227) Saat 14^{30} -da saat və dəqiqə əqrəbləri arasındakı bucaq neçə dərəcədir?

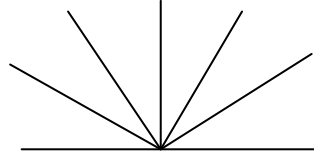
- A) 60^0 B) 120^0 C) 75^0 D) 105^0 E) 90^0

228) Ailədə bacı və qardaşlar yaşayır. Bir qardaşın bərabər sayda bacı və

qardaşları var. Bir bacının isə qardaşlarının sayı bacılarının sayından 2 dəfə çoxdur. Ailədə neçə bacı var?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

229) Şəkildə neçə bucaq var?

- A) 15 B) 10 C) 20 D) 21 E) 22

230) Eyni cür 8 nasos 8 saata 8 ton su vurur. Bu cür 4 nasos 4 saata neçə ton su vurur?

- A) $\frac{1}{4}t$ B) $\frac{1}{2}t$ C) 1t D) 2t E) 4t

231) x hansı ədəddir?

6	8	49
7	9	X
15	17	256

- A) 36 B) 64 C) 81 D) 100 E) 121

232) Üç konfet, iki peçenyə 18 qəpik, iki konfet, üç peçenyə 17 qəpik. Bir peçenyenin qiymətini tapın.

- A) 5 qəp. B) 4 qəp. C) 3 qəp.
D) 6 qəp. E) 10 qəp.

233) Aygünlə Sevinc mağazaya kitab almaq üçün getmişdilər. Onların müəyyən miqdarda pulları vardı. Belə ki, 1 kitab almaq üçün Aygünün 5 manatı, Sevincin isə 2 manatı çatmır. Onlar pullarını cəmlədikdə də yenə də 1 kitaba çatmır. Sevincin nə qədər pulu vardı?

- A) 1 man. B) 2 man. C) 3 man.
D) 4 man. E) 5 man.

234) Üçrəqəmli ədədin sağına 5 rəqəmini yazdıqda, ədəd necə dəyişər?

- A) 5 vahid və dəfə artar
B) 10 dəfə artar
C) 50 vahid və 5 dəfə artar
D) 10 dəfə və 5 vahid artar
E) 50 vahid artar

235) Bir dəqiqə ərzində dəqiqə əqrəbi neçə dərəcə dönmür?

- A) 360^0 B) 270^0 C) 180^0 D) 90^0 E) 6^0

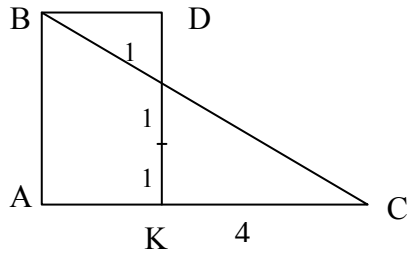
236) $12 + \Delta = \square$

$\square - 10 = 17$ O - işarəsinin yerində hansı ədəd durmalıdır?

$\Delta + O = \square$

- A) 10 B) 12 C) 15 D) 20 E) 27

237) Şəkildəki ölçülərə görə ABDK düzbucaqlısının perimetrini tapın.

- A) 5 B) 6 C) 8 D) 10 E) 14

238) 1-dən 30-a qədər ədədlərin hasili neçə sıfırla qurtarır?

- A) 6 B) 7 C) 8 D) 9 E) 10

239) Bir qutuda eyni forma və çəkiddə 8 sarı, 5 qırmızı, 9 qara kürəcik vardır. Qutuya baxmadan ən azı neçə kürəcik götürmək lazımdır ki, onların içərisində hər rəngdən olsun?

- A) 15 B) 16 C) 17 D) 18 E) 19

240) Qaydaya görə sonda hansı fiqur olmalıdır?

- A) B) C) D) E)

241) Ardıcıl dörd natural ədədin cəmi 66-dır. Bu ədədlərdən ilk üçünün cəmini tapın.

- A) 48 B) 49 C) 50 D) 51 E) 52

242) Ədədin yüzlik rəqəmini 5vahid artırıqda, ədəd necə dəyişər?

- A) 50vahid artar B) 500 vahid artar C) 5 dəfə artar
D) 5 dəfə azalar E) 50 vahid azalar

243) $\frac{\overline{aa+bb}}{\overline{ab+ba}}$ nisbətini hesablayın.

- A) 4 B) 3 C) 2 D) 1 E) 0

244) Cibimdə 200 dollar pulum var. Bu pullar yalnız üç kağız puldan ibarətdir

və onlardan biri 50 \$ deyil. Cibimdə hansı pullar var?

- A) iki 100\$ B) 100\$ + 50\$ + 50\$ C) 75\$ + 75\$ + 50\$
D) 150\$ + 25\$ + 25\$ E) mümkün deyil

245) Üç qardaş pul qoyub top aldılar. Böyük qardaş o birilərinin qoyduğunun yarısı qədər, ortancıl qardaş o birilərinin qoyduğu pulun üçdə biri qədər, kiçik qardaş isə 80 qəpik pul qoymuşdu. Topun qiyməti neçəyədir?

- A) 1 man. 80 qəp B) 1 man. 92 qəp. C) 1 man. 90 qəp
D) 1 man. 95 qəp E) 1 man.

246) x ədədini tapın.

$$1 * 2 = 9$$

$$2 * 4 = 72$$

$$1 * 4 = x \quad \text{A) 5} \quad \text{B) 17} \quad \text{C) 35} \quad \text{D) 47} \quad \text{E) 65}$$

247) Ata 24 almanı beş uşağı arasında bölmək istəyir. Bütün almaların yarısını öz aralarında bərabər bölən oğlanlarına, qalan yarısını isə öz aralarında bərabər bölən qızlarına vermişdir. Nəticədə bir qardaşa düşən almaların sayı bir bacıya düşən almaların sayından 2 vahid çox oldu. Atanın neçə oğlu vardı?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

248) Ailə ata, ana və üç qızdan ibarətdir. Onların yaşları cəmi 90-dır. Qızların yaş fərqi 2 ildir. Ananın yaşı qızların yaşları cəmindən 10 il çoxdur. Ata və ananın yaşları fərqi ortancıl qızın yaşına bərabərdir. Böyük qızın neçə yaş var?

- A) 9 B) 7 C) 5 D) 8 E) 6

249) İtlə tülkü arasında məsafə 90 m-dir. İtin sürəti 350 m/dəq, tülkünün sürəti 320 m/dəq-dir. Neçə dəqiqədən sonra it tülkünü tutar?

- A) 6 dəq. B) 5 dəq. C) 4 dəq. D) 3 dəq. E) 2 dəq.

250) Sualın yerində hansı fiqur olmalıdır?

- A) B) C)

- D) E)

251) Aşağıdakı mülahizələrdən 2-nin yalan, 3-nün doğru olduğunu bilərək yalan mülahizələri tapın:

- 1) a- rəqəmdir ; 2) a ədədi 5-ə bölünür; 3) a ədədi 5 rəqəmi ilə qurtarır;
4) a cüt ədəddir 5) a tək ədəddir

- A) 2,4 B) 3,5 C) 1,4 D) 1,5 E) 4,5

252) Hasilı 20 olan iki natural ədədin cəmi ən çoxu neçə ola bilər?

- A) 12 B) 21 C) 9 D) 20 E) 25

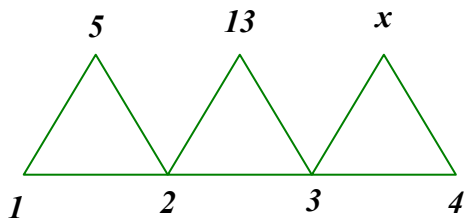
253) 150 kq çuğundur emalından 24 kq qənd alındı. 480 kq qənd almaq üçün nə qədər çuğundur emal edilməlidir?

- A) 3 t B) 30 kq C) 300 kq D) 3 kq E) 30 t

254) Dörd yeşikdə bərabər miqdarda çay vardı. Hər yeşikdən 5 kq çay götürdükdən sonra yeşiklərin hamısında birlikdə qalan çayın miqdarı əvvəlcə 3 yeşikdə olan çayın miqdarına bərabər oldu. Sonda hər yeşikdə nə qədər çay oldu?

- A) 17 kq B) 15 kq C) 13 kq D) 16 kq E) 14 kq

255) $x = ?$

- A) 19 B) 21 C) 25 D) 27 E) 30

Əziz şagirdlər!

Sizə təqdim olunan bu testlər üzərində yəqin ki, öz gücünüzü sınađınız. Onların həyati, məntiqi, psixoloji xarakteri ilə tanış oldunuz. İnanırıq ki, variantların birini müəllimin və ya dostlarınızın köməyi ilə həll etsəniz də digər variantları öz biliyinizlə həll etmişiniz. Öz biliyinizə inam hissi və çalışqanlıqla bu testləri həll etdikcə sizdə sevinc və həvəs ruhu yüksələcəkdir. Əgər çalışmaları özünüz həll edib, doğru cavabları birinci addımda alsanız sevinc hissinizi «əla», ikinci addımda alsanız «yaxşı», üçüncü addımda və ya başqasının köməyi ilə alsanız «kafi» qiymətlə qiymətləndirin. Elə ki, testlərin həllərini «əla», «yaxşı», «kafi» sevinc hissləri ilə başa çatdırsanız, onda sizin məntiqi düşünmə, səbirlə oturub işləmə, dəqiq hesablama, işgüzarlıq qabiliyyətiniz inkişaf edəcəkdir. Bu zaman həmkarlarınızla fikir mübadiləsi aparmaq və ya onlarla yarışa girmək həvəsinə düşəcəksiniz. Başqaları ilə ünsiyyətə girməzdən əvvəl ünsiyyət qaydalarını öyrənməklə, öz intellektual səviyyənizi yüksəltmək qayğısına qalmalısınız. Biliklə intellektinizin səviyyəsini paralel inkişaf etdirsəniz, necə deyərlər, tam insana çevriləcəksiniz.

Onu da qeyd edək ki, testlərdəki çalışmaları ən azı iki üsulla həll etməyi və həllin izahını bacaranların sevinc (fərəh) hissini “SUPER”-lə qiymətləndiririk.

İnsanlar əsasən başlarına gələn hadisələrdən nəticə çıxarırlar. Bu isə bir çox hallarda vaxt itkisi və peşmançılıqla nəticələnir. Lakin ağıllı insanlar xoşagəlməz hadisələri qabaqlamaq üçün gördükləri, oxuduqları və eşitdiklərindən ciddi nəticə çıxararaq öz işlərini və hərəkətlərini tənzimləyirlər.

Növbəti səhifələrdə intellektin əsas meyar və əlamətləri, müdrik kəlam və atalar sözlərinin bir qismini ilə tanış olacaqsınız. Müdrik kəlam və deyimlərə aid kitablar oxumaqla öz mənəvi dünyagörüşünüzü daha da genişləndirməyi tövsiyə edirik.

Bütün bunlarla yanaşı öz həyat təcrübəmdən qənaətə gəldiyim nəsihətlərimi unutmayın:

Az işlə, düz işlə.

Çalış səhv etmə, etsən də təkrar etmə.

Səhvi vaxtında düzəlt ki, üst-üstə yığılıb qalmasın.

Məsuliyyət hissi vaxt itirməmək və sözə əməl etməkdən başlayır.

Məsuliyyətli olmağın özü də mədəniyyətdir.

Mədəniyyətin özü də bir gözəllikdir.

Özünü ən çətin gündə sına ki, arzuna çatasan.

Yaxşı günündə coşma, yaman günündə çəşmə.

Çətinə düşəndə hirsələnmə, gülümsəyərək çətinlikdən çıxmaq haqqında düşün, çünki

hər çətin vəziyyətdən bir çıxış yolu var, səbirlə cəhd edən onu tapar.

Hərədə bir cür istedad var. O, müxtəlif yaş dövəründə üzə çıxır.

İstedad həvəs və hərəkətdə özünü biruzə verir.

Sözü deməmişdən əvvəl götür-qoy elə: «Bunu deyim, yoxsa deməyim».

Bir dəqiqədə edilən səhvi düzəltmək üçün bəzən illərlə vaxt lazım gəlir.

Məsuliyyətsizlik bədbəxtliyin bir növüdür.

Həvəslə görülən işin özü də istirahətdir.

Görəcəyin işin həm yaxşı, həm də pis nəticəsini fərz elə. Sonra isə fərziyənin doğruluğu ilə özünə qiymət ver.

İntellektin əsas meyar və əlamətləri
(müəllifin «Tərəqqi» məktəb modeli konsepsiyasından)

İntellekt meyarları

1. Dinləmə. Başqalarını axıra qədər dinləmək, sözü kəsməmək, təsadüfən söz kəsdikdə üzr istəməyi unutmamaq, «Eyni zamanda yalnız bir nəfər danışmalıdır» prinsipinə riayət etmək. Danışana effektiv qulaq asmaq.

2. Əl qaldırmaq (danışmaq ist.) Danışmaq istədikdə əl qaldırmaq, söz verildikdən sonra isə danışmaq. Yerdən danışmaq özünə özünə və başqalarına hörmətsizlikdir.

3. Düzümlülük. Müxtəlif fikirləri normal qəbul etmək, əks fikirlərə qarşı düzümlülük göstərmək, özündən çıxmamalı, etirazı mədəni şəkildə ifadə etmək, dialoqa girib sülh və güzəşt yolu ilə mübahisələri həll etmək.

4. Əməkdaşlıq. Başqaları ilə işləməyi bacarmaq, kömək istəmək və kömək etməkdən çəkinməmək, işin və fikrin bölüşdürməsinə can atmaq, birgə fəaliyyətdə həmrəylik, müzakirə və təhlillər aparmağı, bir-birini qiymətləndirməyi bacarmaq.

5. Hörmət. Şəxsiyyətə hörmətlə yanaşmaq, tənqidi şəxsin özünə deyil onun fikrinə yönəltmək, etirazı mədəni şəkildə etmək, heç kimin fikrini «lağa» qoymamaq, hamının danışmaq hüququ olduğunu dərk etmək. Yeri gəldikdə güzəştə getməyi bacarmaq, «özünə rəva bilmədiyini başqalarına rəva bilmə» atalar sözünü unutmamaq.

6. Minnətdarlıq və üzr istəmə. Kömək və digər xeyirxah işlərə, səmimi irad və etirazlara görə səbəbkara minnətdarlıq (təşəkkür) bildirmək. Təsadüfən başqasının sözünü kəsdikdə və yaxud kimisə narahat etdikdə üzr istəmək.

İntellekt əlamətləri

Dinləmədə: dinləmə prosesində susmaq və məqamında öz fikrini söyləmək bacarığı;

Düzümlülükdə: 1) hər bir vəziyyətdə alçaqdan danışmaq bacarığı; 2) «Günah özümdədir», «Bəlkə mən səhv edirəm?» və s. kimi düşüncələrini normal qəbul etmək bacarığı.

Hörmət və əməkdaşlıqda: 1) «Buyurun», «bağışlayın», «zəhmət olmasa», «üzr istəyirəm», «minnətdaram» və s. kimi kəlmələri dildə vərdişə çevirmək bacarığı; 2) fikrini əsaslandırmaq, əsassız fikirdən qaçmaq bacarığı; 3) «Bu mənim şəxsi fikrimdir», «Bu onun şəxsi fikridir», «Hər kəsin öz fikrini söyləmək haqqı var» və s. kimi düşüncələrini normal qəbul etməklə ona dəstək vermək bacarığı.

«İntellekt» kursundakı qaydalara görə yuxarıdakı meyarları mənimsəyərək, intellekt əlamətlərinə malik olan qızlar “Xatun”, oğlanlar isə “Centlmen” adlandırılır. Advermə sosial qiymətləndirmənin nəticələri ilə müəyyən edilir

Qeyd: «İntellekt» kursu 2002-ci ildən Humanitar liseydə (BSU) sınaq mərhələsi keçmişdir və onun proqramı ildən ilə təkmilləşdirilir.

Deyl Karneginin nəsihətləri («Dostu necə qazanmalı?» kitabından)

1. Adamlarla ürəkdən maraqlanın. Ünsiyyət zamanı gülümsəyin.
2. Yadda saxlayın ki, insanın adı onun üçün istənilən dildə ən şirin və ən mühüm səsdır.
3. Yaxşı dinləyici olun. Başqalarını özləri haqqında danışmağa həvəsləndirin.
4. Müsahibinizi maraqlandıran məsələlərdən danışın.
5. Mübahisədə qələbə qazanmağın yeganə yolu ondan yayınmaqdır.
6. Elə başdan mehribanlıq mövqeyində durun. Hər şeyə müsahibinizin nöqtəyi-nəzərindən baxmağa çalışın.
8. Qoy vaxtın daha çox hissəsini müsahibiniz danışsın.
9. Başqalarının fikir və istəklərinə səmimi, canıyananlıqla yanaşın.
10. Başqaları ilə yarışa girin, onların zəif damarını tutun.
11. Müsahibinizin tərifindən və onun layiqli cəhətlərini səmimi etirafdan başlayın.
12. Başqalarının səhvlərini birbaşa yox, dolayısı ilə göstərin.
13. Əvvəlcə öz səhvlərinizdən danışın, yalnız bundan sonra müsahibinizi tənqid edin.
14. Müsahibinizə əmr vermək əvəzinə suallar verin.
15. Adamlara öz hisslərini ifadə etməyə imkan verin.
16. Adamların ən kiçik uğurlarını belə bəyəndiyinizi bildirin və onların hər bir müvəffəqiyyətini qeyd edin. Tərifləmədə səmimi və səxavətli olun.
17. Həvəsləndirməyə əl atın. Düzəltmək istədiyiniz səhvin asan düzəldilə bilməsi təsəvvürünü yaradın; elə edin ki, adamları təhrik etdiyiniz məsələlər onlara çətin görünməsin.

Effektiv dinləmənin əsas prinsipləri

(Beynəlxalq konfrans və seminar materiallarından qeydlər)

1. Diqqətlə və sakitcə qulaq as, çünki sən danışdıqda həmsöhbətini eşidə bilməzsən.
2. Həmsöhbətin sənənlə danışarkən özünü rahat və sərbəst hiss etməyə çalış.
3. Həmsöhbətinə öz hərəkətlərin və mimikanla söhbətə maraq göstərdiyini ifadə et.
4. Həmsöhbətinlə danışarkən heç vaxt kitab, qəzet və s. oxuma. Onu inkar etməyə deyil, dinləyib başa düşməyə çalış.
5. Fikri yayındıran hərəkətlərdən uzaq ol. Heç bir əşya ilə oynama, barmaqlarınla stolu taqqıdatma və s.
6. Özünü həmsöhbətinin yerində hiss et. Bu və ya digər məsələyə onun nəzər nöqtəsindən baxmağa çalış.
7. Həmsöhbətinə öz fikrini tam ifadə etmək üçün imkan ver. Onun sözünü kəsməyə və ya vaxtından əvvəl durub getməyə çalışma.
8. Səhv fikrə qarşı çıxıb, onu inkar etmə.
9. Söhbət zamanı nəyisə inkar edib özünü çoxbilən göstərmə. Bu mövqə həmsöhbətini daha da sıxacaq və söhbətin inkişafına gətirib çıxarmayacaq.
10. Ən əsas məsləhət: **DİQQƏTLƏ QULAQ AS!** - yuxarıda deyilənlərin effekti məhz bu qaydadan asılıdır.

Cavablar

1 C	18 B	35 D	52 C	69 A	86 E	103 C	120 D	137 C	154 C	171 C	188 A	205 A	222 E	239 D
2 C	19 A	36 C	53 B	70 D	87 C	104 B	121 A	138 A	155 D	172 B	189 A	206 B	223 A	240 A
3 C	20 B	37 A	54 C	71 C	88 A	105 B	122 A	139 B	156 E	173 B	190 D	207 C	224 C	241 A
4 A	21 B	38 C	55 B	72 A	89 B	106 C	123 C	140 C	157 C	174 C	191 D	208 D	225 E	242 B
5 D	22 D	39 A	56 E	73 B	90 D	107 D	124 B	141 D	158 C	175 E	192 D	209 A	226 B	243 D
6 C	23 C	40 C	57 B	74 D	91 A	108 A	125 D	142 A	159 B	176 E	193 A	210 B	227 D	244 B
7 B	24 A	41 A	58 B	75 A	92 C	109 B	126 B	143 E	160 A	177 E	194 E	211 C	228 C	245 B
8 E	25 B	42 B	59 E	76 B	93 B	110 D	127 B	144 A	161 E	178 D	195 D	212 E	229 D	246 E
9 B	26 B	43 D	60 C	77 A	94 C	111 E	128 D	145 B	162 E	179 C	196 A	213 A	230 D	247 C
10 C	27 E	44 E	61 B	78 C	95 B	112 C	129 B	146 A	163 B	180 E	197 A	214 E	231 B	248 A
11 D	28 D	45 A	62 C	79 D	96 E	113 C	130 A	147 B	164 A	181 C	198 C	215 E	232 C	249 D
12 A	29 D	46 B	63 E	80 E	97 A	114 C	131 C	148 C	165 D	182 A	199 C	216 E	233 D	250 B
13 D	30 C	47 C	64 C	81 A	98 B	115 B	132 D	149 A	166 C	183 D	200 E	217 E	234 D	251 C
14 C	31 A	48 D	65 B	82 D	99 C	116 A	133 C	150 D	167 B	184 A	201 E	218 B	235 A	252 B
15 C	32 E	49 E	66 A	83 E	100 D	117 B	134 C	151 B	168 B	185 A	202 B	219 C	236 B	253 A
16 E	33 E	50 A	67 E	84 B	101 D	118 D	135 C	152 E	169 B		203 D	220 B	237 D	254 B
17 D	34 B	51 B	68 B	85 D	102 C	119 C	136 D	153 B	170 A	187 D	204 E	221 D	238 B	255 C